

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності
Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Кваліфікаційна робота магістра

з теми:

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ В
ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

Виконала:

здобувачка 2 курсу другого освітнього
рівня «магістр», спеціальності 029
«Інформаційна, бібліотечна та архівна
справа», заочної форми навчання
НАУМОВА Вікторія Вікторівна

Науковий керівник:

док. пед. наук, професор
КУШНАРЕНКО Наталя Миколаївна

Рецензент:

Завідувач Центральної дитячої
бібліотеки ЦБС Індустріального району
м. Харкова
КУРБАТОВА Зоя Володимирівна

Харків-2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДИТЯЧІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОСЕРЕДКИ КОГНІТИВНОЇ ТА ГЕДОНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АБОНЕНТІВ.....	9
1. 1. Традиційні напрями діяльності дитячих бібліотек.....	9
1. 2. Вектори змін в напрямках діяльності дитячих бібліотек.....	12
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІСТЬ ТА КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА.....	22
2. 1. Особливості бібліотечного обслуговування в Центральній дитячій бібліотеці Індустріального району м. Харкова.....	22
2. 2. Інноваційні напрями діяльності Центральної дитячої бібліотеки Індустріального району м. Харкова.....	24
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	37

ВСТУП

Актуальність теми: Дитячі бібліотеки завжди були осередками дитячого читання та пізнавальної діяльності дітей і підлітків. Трансформаційні зміни, що активно відбуваються у сучасному суспільстві, пов'язані з появою цифрового середовища та ментальними особливостями нового техногенного покоління. Сучасні діти усе рідше звертаються до традиційних книг, не вбачаючи в них джерело емоційної насолоди. При пошуку нової інформації підлітки віддають перевагу електронним пошуковим системам та мережевим ресурсам, ігноруючи традиційні довідкові джерела. Широка доступність мультимедійних продуктів та можливість спілкування у відео чатах соціальних мереж максимально задовольняє потребу у комунікації з ровесниками. Діти майже не відчують потреби відвідувати масові інформаційні заходи у бібліотечних установах.

Отже, є нагальна потреба досліджувати аспекти соціальних змін, що впливають на діяльність дитячих бібліотек. Важливо здійснювати моніторинг інформаційних потреб сучасних дітей та підлітків. Вивчати зарубіжний досвід дитячих бібліотек щодо впровадження інноваційних форм бібліотечного обслуговування та культивувати основи медіа грамотності абонентів.

Мета дослідження – проаналізувати трансформаційні зміни в діяльності сучасних бібліотек для дітей.

На виконання мети були поставлені **завдання** :

- здійснити джерелознавчий пошук з теми дослідження;
- окреслити традиційні напрями діяльності дитячих бібліотек;
- проаналізувати аспекти змін в діяльності дитячих бібліотек;
- охарактеризувати інноваційні напрями бібліотечного обслуговування в дитячих бібліотеках;
- дослідити стан впровадження сучасних інформаційних технологій та використання можливостей мережі Інтернет в дитячих бібліотеках;

- поінформувати про інформаційну культуру та медіаграмотність абонентів дитячих бібліотек;

- надати рекомендації щодо впровадження зарубіжного досвіду в практику діяльності дитячих бібліотек.

Об'єкт дослідження – дитячі бібліотеки.

Предмет дослідження – трансформаційні зміни в діяльності дитячих бібліотек, зумовлені впливом цифрового середовища.

Діяльність дитячих бібліотек широко висвітлюється у фахових наукових джерелах. Це питання досліджували : А. Гордієнко, Г. Гречко, Н. Дзюба, Л. Каліберда, Ю. Новальська, Н. Новікова, Т. Сафонова, К. Троїцька, В. Чугуй, Т. Щукіна [5-7; 8-10; 21; 22; 30; 35; 39; 44].

Актуальним аспектом вивчення залишаються питання занепаду та відновлення цікавості до процесу традиційного читання. Серед робіт науковців слід зазначити статтю О. Антоника [1], роботу І. Баранюк [2]. Про місце читання в житті сучасної людини й зокрема дитини йдеться у статтях В. Грисволда [12] й Л. Каліберди [23]. Працівники Харківської обласної бібліотеки для дітей присвятили цьому питанню цілу книгу «Сучасна дитяча бібліотека – центр підтримки і розвитку культури читання» [41].

Безумовно, дитяча бібліотека є не лише центром дитячого читання, вона залишається осередком пізнавальної та просвітницької діяльності. Існування у сучасному інформаційному суспільстві вимагає від дітей ХХІ-го століття накопичення значного масиву знань та компетентностей. Абоненти дитячих бібліотек мають бути обізнаними у питаннях екології, правознавства, релігії, фінансової та медіа грамотності, психології, краєзнавства тощо. Зазначені аспекти висвітлені в багатьох роботах, зокрема в статтях: А.Гордієнко [8], Н. Дзюби [16], Л.Костенко [24], Н. Петрової [34], О. Тімочки [43], В. Чудинова [51].

Інноваційні зміни в суспільстві, що нині відбуваються під впливом його цифровізації, зумовлюють дитячі бібліотеки швидко та гнучко на них реагувати. Спостерігається корегування їх функцій та зміна форм і методів обслуговування дітей та підлітків. Усвідомлення важливості

трансформаційних змін бібліотечною спільнотою підтверджується низкою відповідних публікацій. Це роботи: Н. Безручко [3], О. Безручко [4], А. Гордієнко [7], Г. [9], Н. Дзюби [13], М. Зніщенка [19], О. Петренка [32], Н. Савинської [38], А. Фоміної [47].

Зокрема, О. Безручко [4] висвітлює так звану оновлювальну діяльність бібліотек для дітей та окреслює їх функції, що зазнали трансформації. Автор акцентує увагу на культуротворчій діяльності бібліотеки. «Під нею розуміють взаємозв'язок пізнавальних, рекреативних, релаксаційних розвантажень дітей, а також креативних методів, що стимулюють творче самовираження особистості. Культуротворча діяльність базується на створенні в бібліотеці комунікативного простору міжособистісного та групового спілкування, чому сприяють читацькі об'єднання та клуби» [4, с.17].

Вимога якісно нового розуміння ролі дитячої бібліотеки у суспільстві спонукає до винайдення креативних форм обслуговування та інформування абонентів, принципово нових видів їх діяльності. Наскрізною ідеєю в діяльності сучасних дитячих бібліотек має бути виховання інтелектуально розвиненої, свідомої, соціально адаптованої творчої особистості. У цьому контексті певну цікавість являють статті Г. Гречко [10,11].

Дитячі бібліотечні установи, керуючись принципом гуманізації виховання, намагаються позитивно впливати на дітей з девіантною, асоціальною поведінкою, культивувати в них норми моралі, людяності тощо. Саме ці питання окреслюються у роботах І. Долгових [18], та О. Матвєєвої [27], М. Цюри [47].

Важливим завданням дитячої бібліотеки, безумовно, є забезпечення вільного доступу дітей і підлітків до інформації. Це право закріплено міжнародною конвенцією про права дитини, яку Україна ратифікувала ще 1989р. У ній, зазначено наступне : «Дитина має право вільно висловлювати свою думку; це право включає свободу шукати, одержувати і передавати інформацію та ідеї усякого роду, незалежно від кордонів, в усній, письмовій

чи друкованій формі, у формі творів мистецтва або за допомогою інших засобів на вибір дитини» (Частина 1, С.13).

Доступом до інформації, його можливостями та межами щодо дітей-користувачів переймаються багато науковців, серед яких: Б. Бусман, Г. Горіцина, Н. Дзюба, В. Красножон, С. Кисельова, О. Петренко, Н. Савинська [6; 9; 13-15; 25; 32; 38; 50; 54-55].

«Теорія і практика діяльності дитячих бібліотек як складових освітньо-культурного процесу, доводять, що саме вони є тими інституціями, які інтегрують усі види та форми поширення знань, забезпечують єдність інформації, виховання, освіти, дозвілля. Адже, соціально-культурна діяльність дитячих бібліотек являє собою синтез педагогічної, освітньої, культурної та самоосвітньої діяльності дітей та підлітків» [39, С.12]. Це особливо важливо в сучасних умовах, коли дитячі бібліотеки у процесі бібліотечного обслуговування виходять за межі традиційних інформаційних заходів.

Сучасними тенденціями їх діяльності стають: духовний розвиток дітей та підлітків, формування їх творчих здібностей, критичного мислення, національної свідомості, самоідентифікації тощо. «Особливого значення набуває рекреаційна діяльність дітей. Вміння ефективно використовувати вільний час є важливим показником формування загальної культури особистості дитини» [39, С.12].

Панівна роль сучасних інформаційних технологій у суспільстві, активне використання мережевих ресурсів та сервісів суттєво вплинули на дитяче читання, пізнавальну діяльність дітей та підлітків, небажання використовувати традиційні довідкові й науково-популярні видання, читати художні твори. Споживацький інтерес до інформації та книги став домінуючим у порівнянні з естетичною насолодою, культурним збагаченням від причитування книг. Провідне місце в дозвілєвій діяльності сучасних дітей нині займають комп'ютерні ігри, перегляд телепередач, спілкування у чатах соціальних мереж тощо.

З іншого боку – контент більшості сучасних друкованих джерел, за умов комерціалізації та відсутності цензури, складає реальну загрозу для морального та психічного розвитку підростаючого покоління.

Отже, дитячі бібліотечні установи сьогодення мають дати правильні орієнтири в універсумі знань та множині інформаційних ресурсів, спонукати дітей та підлітків до активного та цікавого спілкування, яке буде збагачувати їх новими знаннями, уміннями, навичками, впливати на формування творчих здібностей. Викликати свідоме бажання до саморозвитку та самоосвіти.

У процесі здійснення наукового дослідження було використано такі методи як : джерелознавчий пошук, емпіричні методи : аналіз публікацій, синтезування основних відомостей з теми; системний аналіз форм і методів діяльності сучасних дитячих бібліотек; метод абстрагування, метод порівняння, методи дедукції та індукції для формулювання часткових та загальних висновків.

Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, списку літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1. ДИТЯЧІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОСЕРЕДКИ КОГНІТИВНОЇ ТА ГЕДОНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АБОНЕНТІВ

1. 1. Традиційні напрями діяльності дитячих бібліотек

Вивченням особливостей бібліотечного обслуговування дітей, урахуванням їх потреб займаються бібліотечні працівники в усьому світі. У 2003 році ИФЛА розробила, а у 2018 році оновила рекомендації щодо діяльності дитячих бібліотек світу.

«У Конвенції ООН про права дитини зазначено, що дитиною вважається особа молодша 18-ти років. Рекомендації, розроблені ИФЛА спеціалізуються на цільовій групі віком від 0 до 18 років. Це включає у себе сервіси та ресурси для немовлят та малюків, дітей та підлітків. У Рекомендаціях використовується термін «дитячий бібліотекар», який включає у себе бібліотекарів для дітей молодшого віку та для підліткових бібліотекарів. Дитячий бібліотекар впроваджує обслуговування та програми для усіх представників місцевого населення у некомерційному публічному просторі. Це включає у себе обслуговування усіх дітей, незважаючи на расу, релігію, стать, рівень культури, соціально-економічний статус, інтелектуальні чи фізіологічні можливості. Дитячі бібліотеки охоплюють широкий спектр вікових груп абонентів, відбувається збіг поняття «підліток» («молодий дорослий»), період між дитинством та дорослим життям. Вік між 12 та 18 роками часто відносять до групи, яка обслуговується відділом для підлітків. Цей відділ може обслуговувати відвідувачів і після повноліття. Кожна бібліотека впроваджує свої власні вікові межі і узгоджує, кого вважати підлітком. Це може залежати від культурних особливостей та країни. Важливо вказати, що дитячі бібліотеки відрізняються від шкільних бібліотек, адже мають відмінні місії та цілі. Публічні бібліотеки та шкільні бібліотеки розділяють спільну мету – залучення дітей до бібліотек та створення постійних читачів, але ці бібліотеки задовольняють різні громадські потреби» [36, С.5].

«Рекомендації ІФЛА для бібліотечного обслуговування дітей віком від 0 до 18 можуть використовуватися як опис для розвитку та впровадження бібліотечного обслуговування дітей в усіх регіонах світу. Вони сприяють та заохочують розвитку ефективного бібліотечного обслуговування дітей із різними можливостями, висвітлюючи побажання міжнародної бібліотечної спільноти щодо дитячих потреб та прав на інформацію, освіту та читання» [36, С.4].

Сучасне цифрове середовище вимагає від дитячих бібліотек впровадження ресурсів та сервісів у формі різноманітних медіа. Це сприяє задоволенню потреб дітей різного віку, різних можливостей, зважаючи на їх освіту, доступ до інформації та особистий розвиток. «Це включає відпочинок та розваги, які мають підтримувати дитяче здоров'я та самопочуття. Бібліотечне обслуговування дітей відіграє важливу роль у розвитку та підтримці демократичного суспільства шляхом надання дітям доступу до широкого, різноманітного кола знань, ідей та поглядів» [36, С.4].

Важливим є вплив дитячих бібліотек на розвиток національної мови, підвищення рівня грамотності, удосконалення навичок читання. Це відбувається за рахунок надання доступу дітям та їх родинам до інформаційних ресурсів.

Метою кожної окремої дитячої бібліотеки має бути:

- гарантування прав дітей на отримання необхідної інформації, освіти, розвиток творчих здібностей, саморозвиток, якісне дозвілля тощо;
- надання дітям доступу до множини ресурсів та продуктів мультимедіа, що відповідають віковим інформаційним потребам;
- сприяння розвитку медіа грамотності у дітей;
- забезпечення культурного і розважального контенту масових заходів, що спрямовані на підвищення культури читання й рівня освіченості;
- гарантування варіативності напрямів активної діяльності для дітей, представників їх родин, педагогів;
- контроль за дитячим контентом у процесі використання інформаційних ресурсів, урахування етичних аспекти та вікових особливостей абонентів;

- стимулювання дітей до саморозвитку, вироблення необхідних у житті навичок, компетенцій, особистісних характеристик;
- обслуговування дітей та представників їх сімей з різних верств населення, не зважаючи на етнічну приналежність, громадянство, рівень доходів, включаючи фінансово неспроможних [36, С.4-5].

Для надання якісних та ефективних бібліотечних послуг для дітей бібліотечний персонал має постійно підвищувати свої знання, удосконалювати навички, накопичувати досвід.

Бібліотекарі дитячих бібліотек мають розуміти важливість високих етичних стандартів під час комунікації з колегами, дітьми та членами їх родин. Усі абоненти дитячих бібліотек мають бути на рівних засадах та безперешкодно отримувати необхідну інформацію, нові знання, інформаційні послуги [36, С.8].

Особливу категорію абонентів і партнерів дитячих бібліотек складають юридичні особи. Серед них: дошкільні заклади, центри позашкільної освіти, загальноосвітні школи тощо. Працівники дитячих бібліотек мають розробляти й пропонувати різноманітні спеціальні програми, які будуть корисні цим закладам. Це може бути традиційне відвідування бібліотеки, книговидача, участь у масових заходах (у тому числі й он-лайн зустрічі), заняття з медіа грамотності, використання бібліотечного простору для організації дозвілля та професійних зустрічей тощо [36, С. 11].

У своїх рекомендаціях ІФЛА прописала перелік бібліотечних матеріалів, які можуть бути представлені у типовій дитячій бібліотеці. Це твори художньої літератури для усіх вікових категорій та довідкові джерела. Обов'язковою є наявність джерел національною мовою та мовою національних меншин регіону. Книжковий фонд дитячої бібліотеки має поєднуватися з наявною множиною настільних та комп'ютерних ігор, пазлів, іграшок, мультимедійних продуктів тощо. Сучасною вимогою стає наявність у дитячих бібліотеках зон для відпочинку та активності, а також обладнання для немовлят [36, С. 12-13].

Традиційним напрямом діяльності кожної дитячої бібліотеки залишається популяризація читання. В межах своїх професійних компетенцій бібліотечні працівники намагаються здійснювати якісне формування фонду та впливати на виховання у дітей потреби до систематичного читання. Виховувати в них культуру читання. Популяризувати кращі зразки світової та української літератури.

Важливо, щоб у наймолодших абонентів дитячих бібліотек, а також батьків, вихователів, вчителів сформувалося відчуття довіри до бібліотеки як до інформаційної установи, що здатна задовольнити різноманітні інформаційні потреби.

Слід окреслити «основні напрями з популяризації читання:

- формування довіри до бібліотеки, як до місця, де можна зайти розуміння та отримати потрібну інформаційну допомогу;
- формування позитивного іміджу бібліотеки, як центру читання;
- підвищення статусу читання, як творчого процесу;
- створення середовища, що заохочує дітей та підлітків до читання;
- популяризація читання періодичних видань» [27].

Читання як явище має свої особливості. Воно відволікає від дійсності, воно здатне пригнічувати стресові стани, поліпшувати настрій, бути методом релаксації.

Читання позитивно впливає на мнемонічний розвиток людини та зміцнює пам'ять. За результатами досліджень, книголюби є менш уразливими до хвороб, пов'язаних з ослабленням пам'яті. Читання активізує діяльність мозкових клітин. У результаті – вони набагато повільніше відмирають [27].

У дитячих бібліотеках стимулювання культури читання носить наскрізний характер. Абоненти, що є активними читачами – це діти віком від 6-ти до 16-ти років. Це вік, коли читання стає обов'язковим елементом навчання та ефективного дозвілля. Психологи наголошують, що любов до книг та бажання читати як свідому необхідність, можна прищепити лише до 9-ти років [27].

Нині, в умовах цифровізації суспільства актуальності набувають електронні книги та читання інформації на сайтах. При цьому, більшість дослідників вважають, що саме спілкування з друкованою книгою приносить максимальне емоційне задоволення.

На державному та регіональному рівнях реалізуються програми щодо підтримки читання. Кілька років тому було розроблено Концепцію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014-2018 роки, Державну цільову національно-культурну програму «Бібліотека-XXI», започатковано ярмарки бібліотечних ідей, Національний проект «Україна читає дітям», всеукраїнські конкурси «Найкращий читач України... року», «Я і мої права», «Моя мала Батьківщина», «У вінок Кобзаря ми влітаємо майбутнє» тощо [4, С. 17].

В умовах сьогодення відчутними є трансформаційні зміни в діяльності бібліотек для дітей. Це пов'язано зі збільшенням спектру їх послуг, зміною організаційної структури цих закладів, зокрема, створення Інтернет-класів, медіатек, організацію віртуальних книжкових виставок та відео-подорожей. Вимогою часу стала наявність дитячого психологу у складі штату бібліотек. Зміна функцій дитячих бібліотек та використання можливостей мережі Інтернет для задоволення інформаційних потреб абонентів зумовила й зміни їх назв. Нині існує ціла низка медіа центрів, центрів раннього розвитку, інтелектуального розвитку тощо [4, С. 17].

Ресурси Інтернет сприяють трансформації процесу комплектування фондів дитячих бібліотек. У сучасних умовах немає потреби у придбанні великої кількості науково-популярних видань. Натомість, це дає змогу витратити кошти на закупівлю художніх джерел, книг-іграшок тощо.

Трансформаційні зміни торкнулися й сутності дитячої бібліотеки як інформаційної інституції. Її можна розглядати як проміжну ланку, як особливий простір між навчанням та домом, де діти можуть активно та корисно проводити вільний час.

Актуальними та ефективними залишаються соціокультурні заходи, які можуть впливати на емоції та вподобання юних користувачів, спонукати до неформального спілкування. В бібліотечній практиці поширення набули літературно-художні вернісажі, години роздумів над книгою, бенефіси читача, поетичні конкурси, уроки-знайомства з книгою тощо [4, С. 18].

«Важливим залишається завдання створення сприятливих умов для заохочення дітей до читання вдома: відродження традицій сімейного читання, формування домашніх бібліотек, виховання читацької культури як у дітей, так і у їхніх батьків. Прикладом такої діяльності є Проект «Книга для всіх і на всі часи», що поширюється в бібліотеках. Він передбачає організацію спільного, об'єднуючого дітей, педагогів, батьків прочитання і обговорення книги зі світової класики, цікавої для дітей і дорослих» [4, С. 19].

Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку найпопулярнішим заходом залишається читання у голос.

Отже, сучасне цифрове середовище вимагає від дитячих бібліотек суттєвих змін в завданнях, що працюють на виконання основної мети та місії інформаційної установи. При цьому, культура читання, відновлення звичок сімейного читання, сприяння вихованню, навчанню та саморозвитку особистості залишаються домінуючими.

1. 2. Вектори змін в напрямках діяльності дитячих бібліотек

Сучасною вимогою сьогодення для дитячих бібліотек стає сприяння розвитку навичок цифрової грамотності дітей та молоді. У дитячих бібліотек є всі можливості, щоб сприяти активізації читання, набуття нових знань за рахунок використання інформаційних технологій. Діти ХХІ століття щоденно використовують різноманітні гаджети та ресурсні можливості мережі Інтернет і вбачають у цьому процесі найбільше задоволення та ідеальний варіант дозвілля. Отже, в ситуації з техногенним підростаючим

поколінням бібліотеки мають стати особливим простором, що поєднує інформаційні ресурси, інформаційні технології, документні джерела, які сприятимуть навчанню, критичному мисленню й культурному відпочинку. Дитячі бібліотеки мають надавати рекомендації дорослим, які супроводжують дітей, стосовно безпечного контенту в мережі Інтернет. Проводити інструктажі з приводу використання інформаційних технологій та пошукових можливостей різноманітних сервісів. Культивувати дітям дослідницькі навички та вміння використовувати джерельну базу бібліотеки. У цьому контексті дитячі бібліотеки обов'язково мають планувати інформаційні заходи, пов'язані з медіаграмотністю, інформаційною культурою, інформаційною безпекою в мережі Інтернет тощо. «Співробітники бібліотеки повинні мати знання та навички для полегшення використання електронних ресурсів.

Комп'ютери, інші цифрові пристрої та безкоштовний доступ до Інтернету можуть допомогти подолати критичний розрив для тих, хто не має цих ресурсів вдома. Якщо діти не мають доступу до Інтернету вдома, матеріали можуть бути завантажені на пристрій дитини або на пристрої, які мають попередньо завантажені книги. Коли це можливо, матеріали, які завантажуються, повинні бути сумісними з популярними пристроями: смартфонами та планшетами з вбудованими функціями доступності. Ці пристрої зменшують потребу в дорожчих спеціалізованих технологіях і також можуть забезпечити рівний доступ для дітей з обмеженими можливостями. Бібліотеки, у яких впровадженні технології з вироблення нових матеріалів (наприклад 3D-принтер), можуть використовувати їх для створення доступних продуктів. » [36, С. 14].

Нині дитячі бібліотеки розширюють соціальне партнерство з різними організаціями та установами. Це безпосередньо впливає на розширення спектру їх соціальних функцій. «Спостерігається тенденція – прагнення бібліотек вийти за межі своєї основної аудиторії, наприклад, працювати з пенітенціарними підлітковими установами (Житомир), створити тролейбус-читальню (Миколаїв), «Казковий трамвайчик» (НБУ для дітей), бібліотеки

під парасольками (Черкаси). Увагу громадськості привертають дитячі книжкові фестивалі, загальноміські дні читання, літературні конкурси, конкурси складання афоризмів про читання, театр книги, дні сучасної книги» [4, С. 18-19].

Для дитячих бібліотек актуальним також є краєзнавча діяльність. Проведення масових заходів пов'язаних з малою Батьківщиною. З історією, культурою, етнічними особливостями села, селища, міста. З пам'ятками архітектури та видатними постатями. З поглибленням знань з історії України, вихованням національної свідомості тощо. Нині бібліотеки діють під гаслом «Від краєзнавства до краєлюбства», що дає змогу відчувати особисту участь у культуро творчості. Надаючи допомогу в пошуку відповідної інформації, бібліотеки сприяють відновленню втраченого історичного зв'язку поколінь, їх спадкоємності» [4, С. 19].

У дитячих бібліотеках активно просувається ігрова культура. Працівники бібліотечних установ Заходу вважають, що «можливість грати в бібліотеці робить її привабливішою для юних користувачів» [4, С. 20].

«Останнім часом популярності набирає такий вид масових заходів як бібліоквест – інтелектуально-динамічна гра, що проводиться в бібліотеці та поєднує спортивне орієнтування й розв'язування інтелектуальних завдань. У вужчому понятті – це літературний квест (літературне квест-орієнтування), один із варіантів гри-пошуку, маршрут якої зазвичай пов'язаний із сюжетом і героями літературних творів.

Інноваційними та затребуваними формами популяризації книги та читання стали букрейлери – невеликі відеоролики, що у довільній художній формі презентують цікаві книги; гуртки за інтересами, зустрічі з письменниками, казко терапія тощо» [51, С. 30].

У дитячих бібліотеках Європи й Росії є цікавий досвід створення анімаційних гуртків, де відбувається навчання дітей анімації. Створення пластилінових мультфільмів має навчальну мету. Обирається певна тема для вивчення і діти молодшого шкільного віку під керівництвом бібліотекаря поетапно створюють сюжети та героїв з пластиліну й побіжно, опановують

нову інформацію з невідомої раніше теми. Анімація дозволяє вивчати складний теоретичний матеріал в адаптованому та доступному для сприйняття виді. Позитивно впливає на процес пізнання оточуючого світу та самого себе. Та поєднує навчання з розвитком та розвагами [46, С. 3].

Зміни в сучасному світі, бурхливий розвиток інформаційного та цифрового середовища зумовлюють кризові стани та психоемоційне напруження. У такій ситуації дитячі бібліотеки набувають нового значення, виконуючи функції дитячого психолога, здійснюючи бібліотерапію, казкотерапію, ігротерапію.

Деякі дитячі бібліотеки, усвідомлюючи важливість юридичних знань для підлітків та дітей старшого шкільного віку, ввели окрему штатну одиницю – юрисконсульта. Така практика вже діє з 2013 року в Полтавській обласній бібліотеці для дітей.

Заходи правової тематики, які проводить бібліотека роз'яснюють дітям, що вони змалечку мають свої права та обов'язки. Дітей знайомлять з важливими офіційними документами – Конституцією України, Конвенцією про права дитини тощо.

Бібліотечна установа також проводить правознавчі ігри-вікторини, використовуючи приклади з казок та беручи до уваги ситуації, що сталися з казковими героями. «Актуальними є теми інформаційно-правових годин «Діти – пасажери міського транспорту», «Що таке юридична відповідальність?», «Хуліганству – Ні!», «Гроші. Що ми знаємо про них?», «Власність у нашому житті» [24, С. 10-11].

Можна зазначити, що нині в Україні «проходить становлення нової системи правової освіти та виховання дітей і підлітків, яка призначена здійснювати суттєвий вплив на правову психологію, правову свідомість, правову поведінку юних. Особливе місце в цьому процесі займають електронні ресурси правової тематики, зокрема інформаційний портал «права дітей, розроблений Херсонською обласною бібліотекою для дітей за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Основною метою порталу є створення адаптованого інформаційного середовища, в

якому діти та підлітки за допомогою інтерактивних засобів в ігровій формі отримують необхідні систематизовані знання з питань захисту прав дітей. Представлені на порталі конкурси, вікторини, творчі роботи надають можливість відвідувачам закріпити навички, отримані в процесі ігрового навчання. Можливості порталу дозволяють використовувати його як інноваційний ресурс, інтегрований в просвітницьке та виховне середовище дитячих бібліотек» [16, С. 157].

Суттєвий внесок у розвиток загальної освіти та обізнаності дітей внесли 13 обласних бібліотек України для дітей. Їх зусиллями було розроблено політематичний електронний ресурс, який вміщує більше 500 посилань, що допомагають швидше орієнтуватися в безмежному просторі Інтернет. «Ресурси з питань правознавства для дітей виділено у розділ «Держава та право», що об'єднують три теми : «Твої права», «Державні інститути та міжурядові організації», «Дитячі об'єднання та рухи». Серед рекомендованих матеріалів користувачі можуть знайти електронні ресурси дитячих бібліотек, повні тексти книг, віртуальні екскурсії державними інституціями, добірки мультфільмів, що в доступній для дітей формі висвітлюють правові питання тощо. Для дорослих виокремлено ресурси, що висвітлюють законодавчі та нормативні документи у сфері захисту прав дітей» [16, С. 159]. Окремим важливим аспектом є електронна правова культура дітей. Зрозуміло, що діти як найвразливіша категорія користувачів мережі Інтернет потребують «базових знань про безпеку в цифровому просторі.

З метою реалізації та дотримання вимог чинного законодавства України в галузі захисту інформаційного простору в 2003 році створено Національну експертну комісію України з питань захисту соціальної моралі. Комісією на державному рівні проводиться робота з формування каталогу «білих сайтів», який включає перелік безпечних Інтернет-ресурсів, рекомендованих для перегляду дітьми. Комісією у 2009 році розроблено Пам'ятку для батьків «Діти, Інтернет, Мобільний зв'язок». З метою врегулювання питань і вироблення правил безпечного використання Інтернету у жовтні 2011 року

були прийняті «Рекомендації власникам веб-ресурсів, цільовою аудиторією яких є діти» [16, С. 160-161].

У 2010 році Державна бібліотека України для юнацтва розробила проект «Безпечний та привітний веб-простір», в ньому передбачені важливі етичні питання користування мережевими ресурсами та питання інформаційної безпеки [16, С. 164]. Отже, формування електронної правової культури дітей та підлітків можна розглядати як важливий інноваційний напрям бібліотечної діяльності.

Цікавим новим досвідом для дитячих бібліотек стало створення бібліокафе. Така ідея була запозичена у бібліотек сімейного читання. Чаювання у дитячих бібліотеках та одночасне обговорення й спільне прочитування книжок разом з батьками та дітьми стало запорукою відновлення інтересу до процесу читання [11, С. 14-15].

Сучасні дитячі бібліотеки нині стають серйозними конкурентами центрам раннього розвитку дітей та центрам дитячої творчості, які надають свої послуги за досить високу плату. У бібліотеках діти можуть долучитися до творчості. Розвивати фантазію та творчу уяву абсолютно безкоштовно.

Наприклад, дітям молодшого шкільного віку може бути запропонована розвиваюча гра «Бібліотека загублених речей». Учасникам дають певний час на обмірковування ситуації, яку треба сфантазувати і описати. Хто і чому саме забув речі у бібліотеці, за яких обставин це трапилося? Потім пропонується пофантазувати про казкову мандрівку. Куди б дитина хотіла помандрувати? Які б речі взяла з собою, щоб вони нагадували рідний дім, рідне місто, близьких?

Дітям дошкільного і молодшого шкільного віку на заняттях з творчості розповідають і показують, як власноруч зробити цікаві та корисні речі. Наприклад, зробити записничок. Пояснюючи – яка це важлива річ і як треба планувати свій час протягом дня, тижня. Розповідають про користь самоорганізації у дорослому житті.

Творчі заняття в дитячих бібліотеках можуть бути пов'язані з виготовленням книг-іграшок, книг-гармошок, книг-мініатюр. Або взагалі створенням власного театру ляльок.

Дітям середнього шкільного віку бібліотечні працівники пропонують дізнатися – що таке комікси, як вони створюються, хто є їх персонажами, як їх треба ілюструвати. Цікавим є завдання створити комікс про самого себе і зробити ілюстрації до власної книги.

Також дітей середнього шкільного віку в ігровій формі ознайомлюють з поняттями: поезія, рима, гра слів. Уваги заслуговують творчі завдання зі створення власних кумедних віршиків про побутові речі чи іграшки. Діти починають розуміти, що наявність рими – це не завжди висока поезія. З іншого боку, ненав'язливо дітей знайомлять зі справжньою поезією. Зокрема, творчістю українських та зарубіжних поетів-класиків. Проводять дискусії з приводу змісту творів та їх емоційного впливу на читачів.

Цікавими є завдання для дітей 7-9 років написати власну розповідь про мініатюрність у величезному світі, де ми не маємо змоги дотягнутися до хмар. Порозмірковувати – як живеться найменшим і найбільшим істотам у цьому світі. І щоб робили діти у світі ліліпутів чи гігантів?

У дитячих бібліотеках абонентів знайомлять з довідковими виданнями, пояснюючи, які функції виконують енциклопедії, словники та довідники. Творчим завданням може бути – складання власного словника абсурду. Коли треба сформулювати кілька десятків слів і написати кумедні тлумачення-пояснення до кожного. Розвиває творчу уяву дітей написання есе. Дітям 9-11 років пропонується написати, наприклад, про незвичайну школу – школу в замку, школу на іншій планеті, школу у повітряній кулі тощо.

Отже, сучасні дитячі бібліотеки, змінивши вектори своєї діяльності, стали зоною комфорту, відпочинку та розвитку дітей, а не просто пунктами видачі дитячої літератури.

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІСТЬ ТА КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА.

2. 1. Особливості бібліотечного обслуговування в Центральній дитячій бібліотеці Індустріального району м. Харкова

Центральна дитяча бібліотека Індустріального району входить до складу ЦБС означеного району м. Харкова. До структури системи увійшли філії для дітей №5, №15 та №21, також ЦБ для дорослих ім. А.П. Чехова й філії №27 та №40.

Бібліотеку було відкрито у 1947 році, з 1979 року бібліотека стала філією №5 ЦБС Орджонікідзевського району м. Харкова. З 2013 року бібліотека набула статусу Центральної дитячої бібліотеки. Заклад налічує 4 структурні підрозділи : абонемент та читальну залу для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку та абонемент й читальну залу для дітей старшого шкільного віку.

У 2015 році район міста змінив назву на Індустріальний. Нині ЦБС Індустріального району має ЦБ, ЦДБ та 6 філій зі штатом 30 осіб.

Ще за часів СРСР розуміли, що робота в дитячій бібліотеці має свої особливості в комплектуванні, в систематизації та розстановці фонду, в бібліографуванні та бібліотечному обслуговуванні. Щоденне спілкування з дітьми різних вікових категорій, батьками, опікунами та вихователями вимагає від бібліотекарів набуття відповідних професійних компетенцій. Знання основ педагогіки, вікової психології, конфліктології, загальної ерудованості , творчих здібностей тощо.

Працівники ЦДБ Індустріального району активно пропагують культуру читання та намагаються відновити сімейне читання.

Протягом 2020 року Центральна дитяча бібліотека організувала низку цікавих інформаційних заходів. Серед яких: захід у стилі казкової мозаїки «Чи то білка, чи то ельф...». У межах якого відбулася зустріч дітей молодшого

та середнього шкільного віку з сучасною письменницею казкаркою, Євою Сольською. Присутні із захопленням послушали казку «Кошеня і Сонечко». Потім виконували творче завдання – малювали героїв казок, робили оригамі-кошенят та песиків, співали, розповідали власні цікаві історії, веселились. Задоволення одержали усі: дітлахи, мами, бібліотекарі та сама письменниця. Бібліотека одержала у подарунок від казкарки книги її творів, які друкує видавництво «Ранок» у жанрі фентезі для підлітків.

Окремої уваги заслуговує літературний калейдоскоп «Мені наснився сонячний зайчик», присвячений 90-й річниці від дня народження дитячого письменника Всеволода Нестайка. Учні прослухали цікаві факти з біографії письменника, подивились уривки із фільмів «Тореадори з Васюківки» та «Одиниця з обманом», ознайомились з буктрейлерами, створеними за найпопулярнішими книгами. Сподобались дітям короткі розминки-лічилки на увагу та конкурс «Переплутаниця», де у назвах книг окремі слова були переплутані. Також пограли у баскетбол, на дотик знаходили «Сонячного зайчика» серед лісових звірів, будували «метро» із старих книжок. Родзинкою заходу був квест, який після розгадування ребусів, за ключовими словами привів дітей до головної знахідки – «Чарівних окулярів». Захід сподобався, дітлахи впоралися з усіма завданнями, отримали багато нової та цікавої інформації.

Цікавою та емоційно насиченою була відкрита поетична вітальня «Безсмертний дотик до душі». Що таке поезія та коли вона з'явилась? Коли людина пише вірші та хто така муза? Чи кожен може навчитися писати вірші? Відповіді на ці та інші питання отримали наші гості – діти та дорослі. Кожен бажаючий міг прочитати улюблений вірш. Але знайшлися і такі, хто не дуже любить поезію. Присутні слухали розповіді про відомих українських та зарубіжних поетів та дивились он-лайн, як читають вірші відомі актори.

Інформаційні заходи для наймолодших є особливим досвідом та напрямом роботи ЦДБ. Літературне знайомство «Шевченко – малечі» було присвячено до дня народження Т. Г.Шевченка. Гостями бібліотеки були діти садочку №272. Не дивлячись на свій вік, вони вже чули про Тараса, читали

його вірші та впізнали його на портреті. Було прослуховування віршів Шевченка дітьми з різних країн світу. Наймолодша гостя літературного заходу – Софійка напам'ять читала «Заповіт». Найменших абонентів бібліотеки та вихователів також познайомили з картинами Шевченка.

Означену тему продовжено у заході для учнів 8-х класів шкіл Індустріального району «Він був як полум'я. Його рядки дзвінки і небезпечні, наче криця», присвячений 180-й річниці видання збірки «Кобзар». У форматі заходу був представлений буктрейлер, який містив у собі анімовані картини Шевченка, ілюстрації до творів, уривки із віршів, цитати відомих поетів. Музичний сучасний супровід – «Заповіт» у виконанні рок-фолк гурту «Тарасова ніч». Учні познайомились із цікавими фактами біографії поета, і це допомогло уявити Тараса не старим серйозним дідуганом у кожусі, а людиною, що любила життя, веселощі, модний одяг, розваги з друзями. Потім помандрували країнами, де встановлені пам'ятники Т. Шевченку; із цікавістю переглянули стріт-арт, присвячений Тарасові. А ще трохи пофантазували разом із молодим художником Назаром Димів, яким би мав бути Шевченко та інші класики літератури, якби вони були нашими сучасниками. Звичайно, читали вірші, роздивлялись картини, відповідали на запитання вікторини та тесту. Захід вийшов цікавим, насиченим та креативним.

2. 2. Інноваційні напрями діяльності Центральної дитячої бібліотек Індустріального району м. Харкова

ЦДБ Індустріального району м. Харкова діючи за вимогами сучасного цифрового середовища гнучко реагує на ситуацію. Заклад має свої сторінки у соціальних мережах – Фейсбучі та Інстаграм. Завдяки цьому відбувається активна комунікація з підписниками.

Слоган бібліотеки у соціальних мережах – «Твоя бібліотека чекає на тебе!». В Інстаграм є такі рубрики «Цікаві події», «Що почитати», «Наші читачі», «Відгуки». Звісно є фото та відео звіти в розділі «Публікації».

Нещодавно бібліотека звітувала в мережі про те, що стартував Форум молодих бібліотекарів публічних бібліотек, в якому бібліотека брала активну участь. Бібліотекою було проведено Краєзнавчу он-лайн-ретроспективу «Могутній острів, викуваний часом», 10 грудня 2021 року відбувся правовий екскурс он-лайн «Твій вік – твої права» для дітей підлітків.

Цікаво пройшли он-лайн презентації світових бестселерів від видавництва «Фабула». А також презентації найкращих книг українських авторів : Ю. Винничука «Агент Лилик», Ярослави Литвин «Не мій дім», О. Філановського «Провінціал», О. українця «Дискордія» тощо.

Соціальні мережі допомагають ЦДБ налагоджувати цікаві та корисні зв'язки з письменниками, поетами, митцями сучасності. Наприкінці листопада 202 року відбулося знайомство в мережі з молодою письменницею Соломією Караєвою, яка подарувала бібліотеці книгу «Школа AGH».

Мережа Інтернет допомогла бібліотеці приєднатися до прямого ефіру однієї з київських бібліотек, де відбулася презентація книги Юлії Матту «Багалія». Також абоненти ЦДБ мали змогу долучитися он-лайн до відео презентації книги Богуся Янішевського «Мозок. Те, про що тобі не розкажуть дорослі».

В листопаді співробітники бібліотеки жваво подискутували он-лайн на тему : «Емоційний інтелект та емоції, у чому різниця?».

Восени 2021 під час карантину була проведена низка он-лайн заходів для учнів початкових класів, серед яких «Загадки про казкових героїв». Он-лайн участь брали учні 2го класу ХЗОШ № 70. Для підлітків було підготовлено он-лайн зустріч у форматі питання-відповідь на тему « Територія для покоління NEXT»

ЦДБ Індустріального району анонсувала новий соціальний проект для малечі від 1 до 5 років. Кожну третю середу в межах бібліотеки проводяться заняття з раннього розвитку малюків. Заняття проводить керівник дитячого клубу «Дзига» Віра Битюк.

До Дня українського козацтва бібліотека у прямому ефірі провела відео екскурс «От тільки б навчитись цій землі служити, як їй служили славні

козаки». День української писемності та мови також не пройшов повз увагу закладу. Бібліотека підготувала он-лайн зустріч зі своїми абонентами та зробила презентацію цікавих джерел відповідної тематики.

День створення ООН був втілений працівниками ЦДБ Індустріального району в історичну он-лайн-подорож «Чому б нам не жити в мирі?».

Восени 2021 року бібліотека провела профорієнтаційні заходи для старшокласників мікрорайону. Працював відкритий мікрофон. Були запрошені на захід «Щоб хобі стало професією. Формула успіху» учні 71ї та 104ї ХЗОШ.

Екскурс у прямому ефірі бібліотека провела й до Міжнародного дня миру на тему «Дітям планети – світ без тривог». Зупинилися на історії виникнення свята, на символах (голуб миру та Дзвін миру), на традиціях та особливостях святкування. Пригадали приказки про мир та дружбу, переглянули відео.

Особливу цікавість являє підготована бібліотекарями ЦДБ відео виставка «Життя коротке, мистецтво нескінченне». Її можна переглянути як у мережі Фейсбук так і в Інстаграм.

Для школярів ЗОШ мікрорайону було підготовано енциклопедичний онлайн-екскурс «про що не розповість підручник».

До Дня Святого Миколая 16 грудня 2021 року на території бібліотеки було проведено святковий майстер-клас «Пряниковий чоловічок і Ко», де дітки могли виступити у ролі справжніх кухарів та зробити 4 святкові пряники.

На сторінці бібліотеки в Інстаграм в рубриці «Що почитати?» бібліотека постійно викладає цікаві новинки з фонду, а також книги, які рекомендовані до причитування і які є в мережі Інтернет.

Кілька разів на рік Центральна дитяча бібліотека проводить інтерактивні ігри у форматі «Світового кафе». Темою однієї з останніх ігор для учнів сьомих класів була «Я у меді@просторі!». Кожна команда працювала над своїм питанням, потім переходила за інший стіл, доповнюючи інформацію попередніх гравців, далі завзято захищала власні роботи. Вразила обізнаність

школярів щодо безпеки у медіапросторі. Виявилося, що вони багато знають з цього питання. Як не стати жертвою обману в Інтернеті, чому треба уникати сумнівних сайтів та не надавати персональних даних. Вони мають уяву про авторське право та розуміють, чим етикет відрізняється від нетикету; вони навіть знайомі з роботою кіберполіції та знають, у яких випадках туди варто звертатися. Наприкінці – справжнє кафе з печивом та чаєм і обмін думками. «Корисно, цікаво, пізнавально, захоплююче», – таку оцінку дали грі самі учасники. Ї пообіцяли виготовити пам'ятки з безпеки в Інтернеті для учнів молодших класів.

Працівники ЦДБ для учнів 5х класів шкіл Індустріального підготували віртуальну подорож під назвою «Так ось ти яка, Україно моя!». Учні «помандрували» історичними місцями нашої країни. Захід був присвячений Дню пам'яток історії та культури. Школярі завітали до столиці – Києва, зазирали до Києво-Печерської Лаври, Софійського собору, побачили Золоті ворота. Далі маршрут пролягав через м.Умань по Софіївському парку – особливому місцю, яке прикрашають скульптури давньогрецьких богів, мислителів, героїв. Потім – Кам'янець-Подільський з невід'ємним символом міста – Старою фортецею, далі – Львів з неповторною готичною архітектурою соборів та палаців; наступна історична пам'ятка – це Святогірський монастир, що на Донеччині. Завершили подорож рідним містом та околицями Харкова, помилувалися соборами та фонтанами, парками та пам'ятниками, завітали до Наталіївської садиби та палацу Кеніга у Шарівці, до Ізюмської фортеці та Краснокуцького дендропарку. І це – лише невелика частина унікальних та чарівних місць, до яких варто здійснити подорож.

Завдяки аерозйомці можна було побачити Україну з висоти пташиного польоту.

Після подорожі учні познайомились к картинами художників, на полотнах яких зображені історичні пам'ятки України, а потім прийняли участь у конкурсі «Відкрий для себе Україну» на знання історії, географії, традицій та

звичаїв, символіки та фольклору, літературних творів видатних письменників України.

Трансформація бібліотеки за останні роки торкнулася як напрямів діяльності, так і простору самої бібліотеки, інтер'єру, оснащення. Для наймолодших читачів є ігрова зона, ергономічні меблі, невисокі стелажі, максимально вільний доступ до літератури, іграшок, пазлів, саморобок.

Вивчаючи відгуки відвідувачів бібліотеки в соціальних медіа можна зазначити тільки позитивні моменти та враження. Отже, бібліотека обрала правильний вектор позиціонування себе та своєї діяльності, максимально якісно використовує для цього можливості інформаційних технологій та мережі Інтернет.

ВИСНОВКИ

У процесі здійснення наукового дослідження для вивчення трансформаційних змін в діяльності дитячих бібліотек виникла необхідність спочатку окреслити традиційні напрями діяльності. Серед яких наскрізним залишається бібліотечне обслуговування, диференційоване та недиференційоване бібліографічне обслуговування. Зокрема, організація книжкових виставок, створення бібліографічних оглядів, проведення масових інформаційних заходів: літературних вечорів, літературних віталень, зустрічей з письменниками тощо. Актуальним традиційним напрямом залишається формування культури читання та прищеплення любові до друкованого слова. Дитячі бібліотеки культивують звичку сімейного читання та читання уголос. Вони виконують виховну місію та плідно співпрацюють з навчальними закладами та центрами позашкільної освіти, батьками, опікунами, педагогами.

Щодо аспектів змін – можна зазначити сприяння дитячих бібліотек формуванню правової обізнаності дітей та підлітків, електронної правової культури, інформаційної культури, зокрема медіа грамотності, безпечному користуванню мережевими ресурсами, творчому розвитку та саморозвитку особистості. Значна кількість дитячих бібліотек мають свої медіатеки та позиціонують себе як медіацентри. Деякі з них змінили вектор та акцентують увагу на ранньому розвитку дітей й пропонують відповідні послуги, проводять різноманітні майстер-класи для малечі та батьків і вихователів.

Дитячі бібліотеки усе частіше використовують можливості мережі Інтернет для надання он-лайн послуг, он-лайн зустрічей, проведення віртуальних книжкових виставок та віртуальних подорожей.

Популярними стають сучасні види масових заходів: бібліокафе, бібліоквести, буктрейлери.

Буктрейлери які являють собою короткий відеоролик, що рекламує та спонукає до причитування певної книги можна порівняти з ефектами колишніх рекомендаційних посібників. Але візуалізація та використання

можливостей мультимедіа дозволяє впливати на емоції потенційних читачів набагато ефективніше.

Інноваційними для бібліотечного обслуговування та затребуваними серед абонентів дитячих бібліотек стали різноманітні гуртки за інтересами, методи бібліо та казкотерапії тощо. А також створення у бібліотеках зон відпочинку, ігрових куточків, місць для релаксації.

Перебуваючи в сучасній дитячій бібліотеці дитина не відчуває на собі жодного психологічного тиску з боку бібліотекарів. Інтер'єр дитячих бібліотек сьогодні є максимально безпечним, комфортним та ергономічним.

Досить новим напрямом для українських дитячих бібліотек є організація анімаційних гуртків та створення пластилінових мультфільмів, а також гуртків юних ілюстраторів книжок. У бібліотеках західних держав, зокрема у Франції та Великій Британії, ці види творчої діяльності давно та органічно поєдналися з бібліотечною.

Отже, сучасні дитячі бібліотеки мають сприяти безпеці дітей у цифровому просторі, їх правовій обізнаності, медіа грамотності, національній свідомості, формуванню загальної культури та саморозвитку творчої особистості.

Вивчення досвіду роботи Центральної дитячої бібліотеки Індустріального району м. Харкова підтверджує наявність трансформаційних змін в її діяльності. Значну кількість робочого часу працівники бібліотеки приділяють вивченню інформаційних технологій та навчанню медаграмотності абонентів. А також проводять інформаційні заходи правової та краєзнавчої тематики для дітей та підлітків. Створюють буктрейлери, організують бібліоквести та он-лайн подорожі, висвітлюють свою діяльність в соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антоник О. В. Пропаганда книги і читання серед учнів як суспільний пріоритет: книгознавчо-педагогічний контекст // Поліграфія і видавнича справа. 2008. Вип.1. С. 80-90.
2. Баранюк І. В. В. О. Сухомлинський про місце і роль читання в моральному і естетичному вихованні школярів // Наукові записки. Вип.76 / Кіровоград.держ.пед.ун-т Володимира Винниченка. Кіровоград. 2008. С. 84-96.
3. Безручко Н. І. Інновації як стратегія і умова розвитку бібліотек: консультація / Нац. Б-ка України для дітей. Київ, 2014. 24 с.
4. Безручко О. Бібліотечний простір для дітей: аспекти змін // Бібл. планета. 2015. № 2. С. 16-20.
5. Буренко З. Говорим и показываем. Презентация как визитная карточка библиотеки // Библ. дѣло. 2014. № 2. С. 32-36.
6. Буссман Б. Chilias-Чилиас – волшебное приключение в пространстве : первая европейская детская виртуальная библиотека // Библиотека. 1999. N 4. С. 66-67.
7. Гордієнко А. І. Дитяча бібліотека як чинник детермінації культурних процесів // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філософія, культурологія, соціологія : зб. наук. пр. Маріуполь, 2016. Вип. 11. С. 78-86.
8. Гордієнко А. І. Діяльність дитячих бібліотек України з формування громадянського світогляду // Культура України. Серія: Культурологія : зб. наук. пр. Харків, 2016. Вип. 52. С. 301-310.
9. Горіцина Г. М. Дитяча бібліотека сьогодні: нові можливості, нові якості [Електронний ресурс]. Режим доступу: labinlib.org.ua/method/seminary/gorystchyna.doc (дата звернення: 02.12.2021)
10. Гречко Г. Вектор успешности современной детской библиотеки как средство ее профессионального роста // Бібл. форум України. 2006. № 2. С. 39-43.

11. Гречко Г. Имиджевые мероприятия в библиотеке для детей как основная часть репутационного менеджмента // Бібл. форум України. 2009. № 3. С. 12-15.
12. Грисволд В. Чтение и класс читателей в XXI веке / пер. с англ. В. Смирновой // НЛЮ. 2010. №102. С. 271-277.
13. Дзюба Н. Й. Інформаційне представництво бібліотек України для дітей в мережі Інтернет // Сучасна дитина та бібліотека : перспективи та проблеми розвитку відносин : матеріали всеукраїнської наук.-практ. Конф.директорів обласних бібліотек для дітей (Київ, 7-10 жовтня 2014). Київ, 2014. С. 26-30.
14. Дзюба Н. Й., Красножон В. М. Корпоративна взаємодія бібліотек України для дітей у мережевому середовищі // Короленківські читання – 2015. Бібліотеки, архіви, музеї: інноваційні моделі розвитку. У 2 ч.: матеріали 18 Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Харків, 8 жовт. 2015 р.). Харків, 2016. Ч. 2. С. 59-67.
15. Дзюба Н. Й., Красножон В. М. Корпоративне середовище для формування спільних електронних ресурсів (із досвіду роботи бібліотек України для дітей) // Бібліотека. Наука. Комунікація: стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек : матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 3-5 жовт. 2017 р.). Київ, 2017. С. 29-34.
16. Дзюба Н. Й., Красножон В. М. Правова культура в Інтернеті: дитяча бібліотека інформує, вчить, роз'яснює // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Київ, 2013. Вип. 37. С. 156-168.
17. Долбенко Т. О. Теоретико-методологічні засади прикладних досліджень активізації пізнавальної діяльності дітей : моногр. Київ : Ліра-К, 2013. 432 с.
18. Долговых И. В. Информационное взаимодействие библиотек с детьми «группы риска» //Библиосфера. 2019. № 1. С. 64–70.
19. Зніщенко М. Вплив історичних подій на трансформацію поглядів і змісту роботи сучасних бібліотек для дітей в Україні // Вісн. Кн. палати. 2006. № 10. Р. 20-22.

20. Зніщенко М. Київській обласній дитячій бібліотеці – 100 років // Вісн. Кн. палати. 2009. № 12. С. 36-37.
21. Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX - XX ст.) : монографія / наук. ред. Л. П. Каліберда, Н. О. Новікова. Київ, 2017. 589 с.
22. Кабачек О. Л. Культура vs цивілізація? : детская библиотека : парадигмы развития // Библ. дѣло. 2012. № 18. С. 18-21.
23. Каліберда Л. Становлення бібліотечного соціального інституту як цілісної системи з організації знань і читання дітей // Бібліотеки для дітей в контексті культурно-історичного розвитку України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 20 листопада 2015 р.) / НБУ для дітей; уклад.Є. Ю. Подокопна. Київ, 2015. С.16-18.
24. Костенко Л. Соціокультурні заходи правової тематики як чинник набуття користувачами юридичних знань : з досвіду роботи Полтавської обласної бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного // Бібл. планета. 2016. № 3. С. 9-12.
25. Красножон В. М., Кисельова С. В. Бібліографічні ресурси НБУ для дітей – інструмент адаптації в електронному середовищі та дієвий засіб залучення до читання // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів : матеріали міжнар. наук. конф., (Київ, 8-10 жовт. 2013 р.). Київ, 2013. С. 377-380.
26. Кушнерук М. Основні напрями діяльності бібліотек з популяризації читання [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.slideshare.net/ssusere0b747/ss-65812736 (дата звернення : 17.10.2021)
27. Матвеева Е. О. Сказкотерапия как форма коррекционно-воспитательной работы детской библиотеки // Вестн. Моск. гос. ун-та культуры и искусств. 2009. № 6. С. 227-232.
28. Медведєва В. М. Сучасна бібліотека: новий спосіб діяльності // Бібл. вісн. 2008. №6. С. 46-50.
29. Назаровская Я. Г. Будущее начинается сегодня : реализация модели современной детской библиотеки // Библ. дѣло. 2014. № 18. С. 13-15.

30. Новальська Ю. Структурно-функціональний підхід до культурно-дозвіллевої діяльності в бібліотеці для дітей // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 75-річчя заснування Національної історичної бібліотеки України : (м. Київ, 2-3 жовт. 2014 р.) . Київ, 2014. С. 101-104.
31. Новікова Н. Дитячі бібліотеки в культурі України другої половини ХХ ст. : моногр. Київ: КНУКІМ, 2006. 282 с.
32. Петренко О. Проблеми трансформації та розвитку новітніх бібліотечно-інформаційних ресурсів дитячих бібліотек України // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : [зб. наук. пр.]. Київ, 2009. Вип. 24. С. 17-26.
33. Петренко О. Б. Спеціалізовані бібліотеки України для дітей: сторінки історії до 70-річчя Перемоги у Другій світовій війні // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2015 р. Київ, 2015. С. 149-153.
34. Петрова Н. В мире живой природы. Уроки экологического воспитания // Библ. дѣло. 2016. № 11. С. 36-39.
35. Погребняк Г. Становлення та розвиток дитячих бібліотек України / наук. ред. В. С. Бабич. Київ, 2003. 92 с.
36. Рекомендації IFLA з бібліотечного обслуговування дітей віком 0-18 років [Електронний ресурс] / за ред. Каролін Ранкін. 2ге вид, доп. ІФЛА, 2018. 24 с. Режим доступу : <https://chl.kiev.ua/assditbibl/Рекомендації%20ІФЛА.pdf> (дата звернення : 10.12.2021).
37. Ролгдугина И. На любой вкус. Индивидуальная работа с читателями в детской библиотеке // Библ. дѣло. 2015. № 15. С. 18-20.
38. Савинская Н. Инновационные практики современной детской библиотеки. Освоение сервисов web 2.0 // Библ. дѣло. 2013. № 6. С. 12-13.
39. Сафонова Т. Дитячі бібліотеки України: соціокультурний аспект // Вісн. Кн. палати. 2017. № 7. С. 10-14.

40. Сташко Л. Дитячі бібліотеки Львівщини від А до Я: мозаїка новин // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2016. № 2. С. 41-44.
41. Сучасна дитяча бібліотека – центр підтримки і розвитку культури читання : До 70-річного ювілею з дня заснування Харків. обл. б-ки для дітей. Харків : ХОБД, 2007. 51 с.
42. Сухорєбська К. Львівська обласна бібліотека для дітей – володарка престижної нагороди EIFL-PLIP // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. 2016. № 4. С. 50-51.
43. Тімочка О. Біографістика в дитячих бібліотеках на допомогу патріотичному вихованню // Участь бібліотек у збереженні культурної спадщини та відновленні історичної пам'яті народу : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 7 листоп. 2019 р. Київ, 2019. С. 355-360.
44. Трач Ю. В. Нові інформаційні технології та інформаційна культура в глобалізованому світі // Культура України. Сер. Культурології: зб. наук.пр. Харків:ХДАК, 2016. С.112-120.
45. Троїцька К. В. Штрихи до портрету сучасної дитячої бібліотеки України // Бібліотека. Наука. Комунікація. В 2 ч. : матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 6-8 жовт. 2015 р. Київ, 2015. Ч. 1. С. 320-322.
46. Филина М. Квест, буккроссинг и лонгмоб : инновационная деятельность как показатель социальной активности библиотеки // Библ. дѣло. 2014. № 14. С. 2-5.
47. Фоміна А. А. Дитяча бібліотека та її роль в інформаційному суспільстві // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі : матеріали наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 24-31 жовт. 2016 р. Харків, 2016. С. 141-143.
48. Цюра М. А. Роль бібліотерапії в соціально-психологічній адаптації дітей та підлітків у новітніх умовах // Інтегровані комунікації : наук. журн. Київ, 2018. Вип. 1. С. 58-64.
49. Чачко А. Об'єкт бібліотекознавства – сучасна бібліотека у процесі трансформації // бібліотечна наука, освіта, професія у демократичній Україні : зб.наук. ст. / КНУКІМ. Київ, 2000. Вип.2. С. 109-117.

50. Черноус В. Ю Сучасні тенденції обслуговування дітей у бібліотеці. Впровадження інноваційних технологій // Сучасна дитина та бібліотека: перспективи та проблеми розвитку відносин : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. директорів обл. б-к для дітей (Київ, 7-10 жовтня 2014). Київ, 2014. С. 68-72.
51. Чугуй В. Дитячі бібліотеки України: тенденції розвитку кінця ХХ - початку ХХІ століття // Вісн. Кн. палати. 2018. № 7. С. 28-31.
52. Чудинова В. П. Дети в киберпространстве: "вызовы" для библиотекарей // Библиотековедение. 2009. № 5. С. 39-45.
53. Шаймарданова Л. Стиль. Свет. Цвет. : интерьеры-трансформеры в детской библиотеке // Библ. дѣло. 2009. № 4. С. 32-34.
54. Щукіна Т. Електронні інформаційні продукти бібліотеки для дітей // Вісн. Кн. палати. 2001. № 8. С. 29-31.
55. Щукіна Т. Медіацентр для дітей та юнацтва // Вісн. Кн. палати. 2000. № 9. С. 3-5.

ДОДАТКИ

Додаток А

Онлайн-заходи Центральної дитячої бібліотеки 2020

1. **29.01.2020** «Будуємо метро!» : онлайн-витівки за книгою В. Нестайка «Тореадори з Васюківки» (старш.)
2. **18.02.2020.** «Чи то біблка, чи то ельф...»: дитяча письменниця Єва Сольська у прямому ефірі бібліотеки (молодш.)
3. **26.02.2020.** «З маленьких вуст, проте так широко...» : онлайн-читання «Заповіта» Т. Шевченка малюками. (молодш.)
4. **11.03.2020.** « Він був як полум'я. Його слова дзвінкі і небезпечні, наче криця...»: презентація буктрейлера до дня народження Т. Шевченка та 180-ї річниці від першої публікації «Кобзаря».(старш)
5. **09.04.2020.** «Чудо на ім'я Белла»: замітка до дня народження поетеси Белли Ахмадуліної (старш.)
6. **26.04.2020.** «26.04.1986»: MoSow-відео до 34-ї річниці Чорнобильської катастрофи (старш.)
7. **15.05.2020** «Все буде правильно, на цьому побудований світ»: замітка до дня народження М. Булгакова (старш.)
8. **21.05, 22.05.2020** «Читаємо українською!» : онлайн-читання до Дня вишиванки (старш.)
9. **01.06.2020** «Це – особливе свято!»: відеоролик до Дня захисту дітей (старш.)
10. **03.06.2020** «Країна мрій і прав дитини»: правова онлайн-подорож у форматі Skype-конференції (молодш.)
11. **15.06.2020.** «Бібліогід за зачиненими дверима»: онлайн-екскурсія бібліотекою (молодш)
12. **24.06.2020.**«Зворушливі казки Єви Сольської»: казка у прямому ефірі від Єви. (молодш.)
13. **07.07.2020.** «Пізнавальні, розважальні, інтелектуальні ігри на будь-який запит та смак!» : онлайн-огляд нових настільних ігор (молодш.)
14. **19.07.2020** «А ви змогли б?»: Маяковський російською та українською. Відеоролик до дня народження поета.(старш.)
15. **20.07.2020** «Чомучки, невисидючки, питайлики, агоні! Ми до вас звертаємось!»: онлайн-огляд науково-пізнавальної літератури(старш.)
16. **27.07.2020** « Магія поруч з реальністю»: презентація бук трейлера за книгами Дж. Роулінг про Гаррі Поттера до дня народження письменниці.(старш.)
17. **03.08.2020** «Вони – дорослі діти з великим-великим серцем»: слайд-шоу, присвячене письменникам, які народились у серпні.(старш.)
18. **04.08.2020** «Що любимо самі, прагнемо посіяти у наших дітях»: соціальний відеоролик. (старш.)

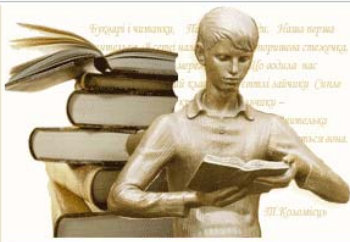
Додаток В

Інформаційні ресурси та сервіси Національної бібліотеки України для дітей

Послуги та сервіси

chl.kiev.ua/Default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Національна бібліотека України для дітей

Наша адреса: 03190, Київ, вул. Януша Корчака, 60

Українська | Русский | English

Електронний каталог | Віртуальна довідка | Карта сайту

Пошук по сайту

Підписатися на новини бібліотеки | Послуги та сервіси

Про бібліотеку

- Загальна інформація
- Режим роботи
- Контакти
- Структура
- "Вікно в Америку"
- ЗМІ про бібліотеку
- Спонсори
- Благодійний фонд розвитку
- Державні закупівлі
- Вакансії

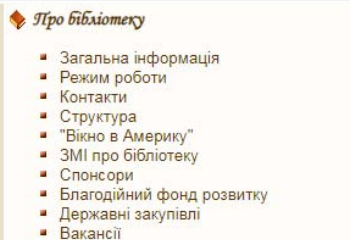
Послуги та сервіси

- Новини
- Замовлення екскурсій
- Онлайн-події
- Онлайн-проекти
- Читацькі об'єднання
- Психологічна служба
- Віртуальна довідка
- Версія для слабозорих

Електронні ресурси

chl.kiev.ua/Default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Електронний каталог | Електронна бібліотека | Видання бібліотек для дітей | Інтерактивні ресурси | Ключ | «Почитайко» | Т.Г. Шевченко для дітей | Книжковий експрес | «Україно, ми твої діти» (серія) | Бібліотека у форматі Д° | «Природа і людина»: Рекомендаційний покажчик літератури | Музей книги | Творчість дітей | Пам'ятні літературні дати

Про бібліотеку

- Загальна інформація
- Режим роботи
- Контакти
- Структура
- "Вікно в Америку"
- ЗМІ про бібліотеку
- Спонсори
- Благодійний фонд розвитку
- Державні закупівлі
- Вакансії

Послуги та сервіси

- Новини
- Замовлення екскурсій
- Бібліотечні події
- Онлайн-проекти
- Читацькі об'єднання
- Психологічна служба
- Віртуальна довідка
- Версія для слабозорих

Електронні ресурси

- Електронний каталог
- Електронна бібліотека
- Видання бібліотек для дітей
- Інтерактивні ресурси
- Ключ
- Почитайко
- Т.Г. Шевченко для дітей
- Книжковий експрес
- «Україно, ми твої діти» (серія)
- Бібліотека у форматі Д°
- Природа і людина (рек. покажчик)
- Музей книги
- Творчість дітей

Вибрані Інтернет-ресурси

chl.kiev.ua/Default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Акку... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Наша адреса:
03190, Київ, вул. Януша Корчака, 60

Українська
Русский
English

Електронний каталог | Віртуальна довідка | Карта сайту

Пошук по сайту

Підписатися на новини бібліотеки | Вибрані Інтернет-ресурси

ВИБРАНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- Для дітей
- Для дорослих
- Дитячі бібліотеки в Інтернет

Про бібліотеку

- Загальна інформація
- Режим роботи
- Контакти
- Структура
- "Вікно в Америку"
- ЗМІ про бібліотеку
- Спонсори
- Благодійний фонд розвитку
- Державні закупівлі
- Вакансії

Послуги та сервіси

- Новини
- Замовлення екскурсій
- Бібліотечні події
- Онлайн-проекти
- Читацькі об'єднання
- Психологічна служба
- Віртуальна довідка
- Версія для слабовидлих

13:38 06.01.2022

Це важливо знати

chl.kiev.ua/Default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Акку... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Наша адреса:
03190, Київ, вул. Януша Корчака, 60

Українська
Русский
English

Електронний каталог | Віртуальна довідка | Карта сайту

Пошук по сайту

Підписатися на новини бібліотеки | Це важливо знати

ЦЕ ВАЖЛИВО ЗНАТИ

- Читання - справа сімейна
- ІнфоТека для дітей
- ІнфоТека для дорослих
- Інтернет-безпека для дітей
- Інтернет-безпека для батьків

Про бібліотеку

- Загальна інформація
- Режим роботи
- Контакти
- Структура
- "Вікно в Америку"
- ЗМІ про бібліотеку
- Спонсори
- Благодійний фонд розвитку
- Державні закупівлі
- Вакансії

Послуги та сервіси

- Новини
- Замовлення екскурсій
- Бібліотечні події
- Онлайн-проекти
- Читацькі об'єднання
- Психологічна служба
- Віртуальна довідка
- Версія для слабовидлих

13:39 06.01.2022

Правила Інтернет-безпеки | X +

chl.kiev.ua/Default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккау... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Національна бібліотека України для дітей

03190, Київ, вул. Януша Корчака, 60

Українська
Русский
English

Електронний каталог | Віртуальна довідка | Карта сайту

Пошук по сайту

Підписатися на новини бібліотеки | Головна сторінка | Це важливо знати | Правила Інтернет-безпеки і Інтернет-етики для дітей і підлітків

Про бібліотеку

- Загальна інформація
- Режим роботи
- Контакти
- Структура
- "Вікно в Америку"
- ЗМІ про бібліотеку
- Спонсори
- Благодійний фонд розвитку
- Державні закупівлі
- Вакансії

Послуги та сервіси

- Новини
- Замовлення екскурсій
- Бібліотечні події
- Онлайн-проекти
- Читацькі об'єднання
- Психологічна служба
- Віртуальна довідка
- Версія для слабозорих

ПРАВИЛА ІНТЕРНЕТ-БЕЗПЕКИ І ІНТЕРНЕТ-ЕТИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ

- [Цифрові права та безпека для дітей](#)
- [Топ-10 правил безпечного Інтернету](#)
- [Посібник з прав людини для інтернет-користувачів](#)
- [Безпека в інтернеті \(добірка матеріалів\)](#)
- [Безпечна Web-країна \(добірка матеріалів\)](#)
- [Що таке Інтернет?](#)
- [Про це потрібно знати. Правила інтернет-безпеки та етики](#)
- [Онляндія: безпека дітей в Інтернеті](#) (спільна ініціатива програми Microsoft)

14:00
06.01.2022

Посібник з Інтернет-безпеки

chl.kiev.ua/default.aspx

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Поради фахівців

[Клан Клік-Клац. Виховання дітей у цифрову еру](#)

Діти в інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі

Створюємо онлайн-простір разом з дітьми

Школа відповідального батьківства «Медіапазли»

“Сімейна угода” освітнього проекту #stop_sexтинг

06.01.2022

Як захистити дітей в Інтернеті та допомогти їм самостійно зробити правильний вибір?

Чи знаєте ви онлайн-звички вашої дитини як сайти відвідує, в які гри грає, з ким дружить онлайн?

Чи маєте ви домашні правила використання Інтернету? (Скажімо, не відповідати на образливі чи незрозумілі листи і повідомлення)

Чи є ви у списку онлайн-друзів своєї дитини? (Нехай додасть вас, якщо не має чого приховувати)

Чи налаштували ви фільтри та антивірусні програми на ваших пристроях?

4 of 24

Інструменти та поради МЕДІА-КОНТЕНТ ПРИЙНЯТНИЙ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПЕРЕВІРЬТЕ РЕЙТИНГИ

Переконайтеся, що фільм чи гра не містить неприйнятної наповненія чи лексики. Існують офіційні бази даних, що маркують рекомендований вік для різного медіа-контенту

ЧИТАЙТЕ ОГЛЯДИ ФІЛЬМІВ ТА МЕДІА

Романтичні вебсайти пропонують публікувати огляди фільмів, книг, ігор

НАЛАШТУЙТЕ БАТЬКІВСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

Використовуйте інструменти для обмеження доступу онлайн та безпечні налаштування на усіх пристроях

ДІЛІТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЯМИ

Спілкуйтеся з іншими батьками, обмінюйтеся порадами щодо хороших медіа-ресурсів для дітей та сімейного перегляду

Правильні цінності у цифрову еру

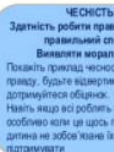
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Готовність відповісти за свої слова та дії. Навчати дитину, що вона діє на свій вибір, навіть у онлайн-світі. Діти її просять, що завжди є вибір, можливість зробити правильний вибір.

ЕМПАТІЯ

Не робити нічого того, чого не хочеш для себе. Дітина здатна до емпатії зможе легко знаходити друзів. Навчати дитину дувати перш, ніж публікувати щось онлайн, ставити собі запитання: "Чи це нікого не образить?" "Чи це правда?" "Чи те, що я пишу, принесеш якусь користь?"

ЧЕСТИСТЬ

Здатність робити правильні речі у правильний спосіб. Вивчати моральність. Покажіть приклад чесності навіть правду, будьте відвертими, дотримуйтеся обіцянок. Навчати якщо ви робите по-своєму, особливо коли це щось погане, дитина не зможе вас підтримувати.

ПОВАГА

Здатність ставитися до інших з повагою. Покажіть приклад поваги: не критикуйте, не залізайте і не лайте своїм дітям. Давайте їм можливість поділитися своїми думками та почуттями. Очікуйте від них такої ж ставлення до інших членів сім'ї. Навчати дитину, як давати раду конфліктам та власним емоціям. Обговорюйте ситуації: "Що б ти зробив, якби хотів вдатися у твою дитину певну річ, а вона тобі не дозволила?" "Що ти можеш зробити, якщо думаєш, що правди, а інші — погано?" Учність поважати відмінності. Не треба ображати когось за те, що він не погоджується з твоєю думкою.

Посібник з Інтернет-безпеки X dovidnyk-dlya-batkiv.pdf X +

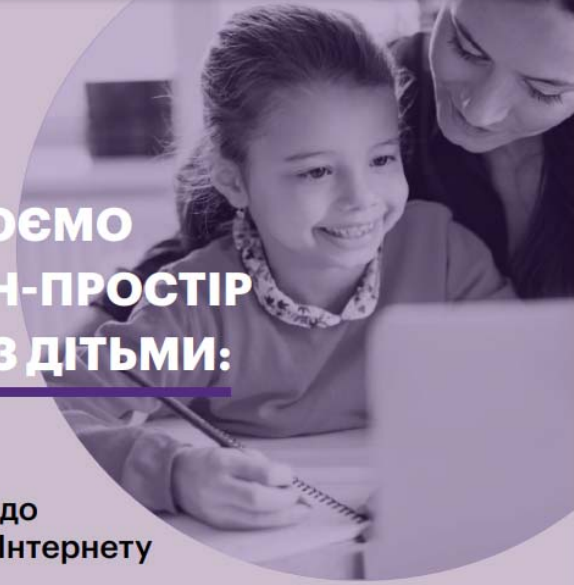
stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dovidnyk-dlya-batkiv.pdf

Авиабилеты Рекомендуемые сайты Импортировано из I... Вход – Google Аккаун... Импортировано из I... Импортировано из I...

dovidnyk-dlya-batkiv.pdf 1 / 61 83%

**СТВОРЮЄМО
ОНЛАЙН-ПРОСТІР
РАЗОМ З ДІТЬМИ:**

**довідник щодо
безпечного Інтернету**

UK 14:17 06.01.2022

Посібник з Інтернет-безпеки X dovidnyk-dlya-batkiv.pdf X +

stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dovidnyk-dlya-batkiv.pdf

Авиабилеты Рекомендуемые сайты Импортировано из I... Вход – Google Аккаун... Импортировано из I... Импортировано из I...

dovidnyk-dlya-batkiv.pdf 2 / 61 83%

UK 14:18 06.01.2022

Посібник з Інтернет-безпеки | dovidnyk-dlya-batkiv.pdf | stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dovidnyk-dlya-batkiv.pdf

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

4 / 61 | 83% | [Zoom icons]

БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ: загальний огляд

Згідно зі статистикою [1] **ризикована поведінка онлайн** включає в себе:

- 01** Опублікування приватної інформації – **50%**
- 02** Спілкування з онлайн незнайомцями – **45%**
- 03** Додавання незнайомців в «друзі» – **35%**
- 04** Надсилання приватної інформації незнайомцям – **26%**
- 05** Відвідування порно сайтів – **13%**
- 06** Розмови з незнайомцями на тему сексу – **5%**

Найбільші ризики в Інтернеті для дітей можна поділити на такі категорії - **секстинг**, **онлайн-грумінг** та **сексторшен**. Оскільки нанести шкоду може не тільки контент, який розміщений в мережі, а і дії - як самих дітей та підлітків, так і батьків.

2

3

4

14:19 06.01.2022

Посібник з Інтернет-безпеки × dovidnyk-dlya-batkiv.pdf × +

stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dovidnyk-dlya-batkiv.pdf

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

dovidnyk-dlya-batkiv.pdf 38 / 61 | 83% +

ОСНОВНІ ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО КОРИСТУВАННЯ ІНТЕРНЕТОМ:

- ✓Долучати «в друзі» лише тих людей, кого дитина знає в реальному житті;
- ✓Мати «закритий профіль» у соціальних мережах;
- ✓Не відписувати у приватних повідомленнях незнайомим людям;
- ✓Не зазначати приватну інформацію: домашня адреса, номер телефону, номер школи, де дитина навчається та/або адреси позашкільних занять, логін та пароль від особистої сторінки;
- ✓Бажано не відмічати свою геолокацію, але не варто відмічати її в місцях, де дитина живе, навчається та часто буває;
- ✓Не надсилати свої інтимні фото у приватні повідомленнях ані тим, кого вже знає дитина, а ні тим, з ким вона познайомилася в Інтернеті.

36

37

38

UK 14:22 06.01.2022

Посібник з Інтернет-безпеки × dovidnyk-dlya-batkiv.pdf × +

stop-sexting.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/dovidnyk-dlya-batkiv.pdf

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

dovidnyk-dlya-batkiv.pdf 60 / 61 | 83% +

КУДИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЬ:

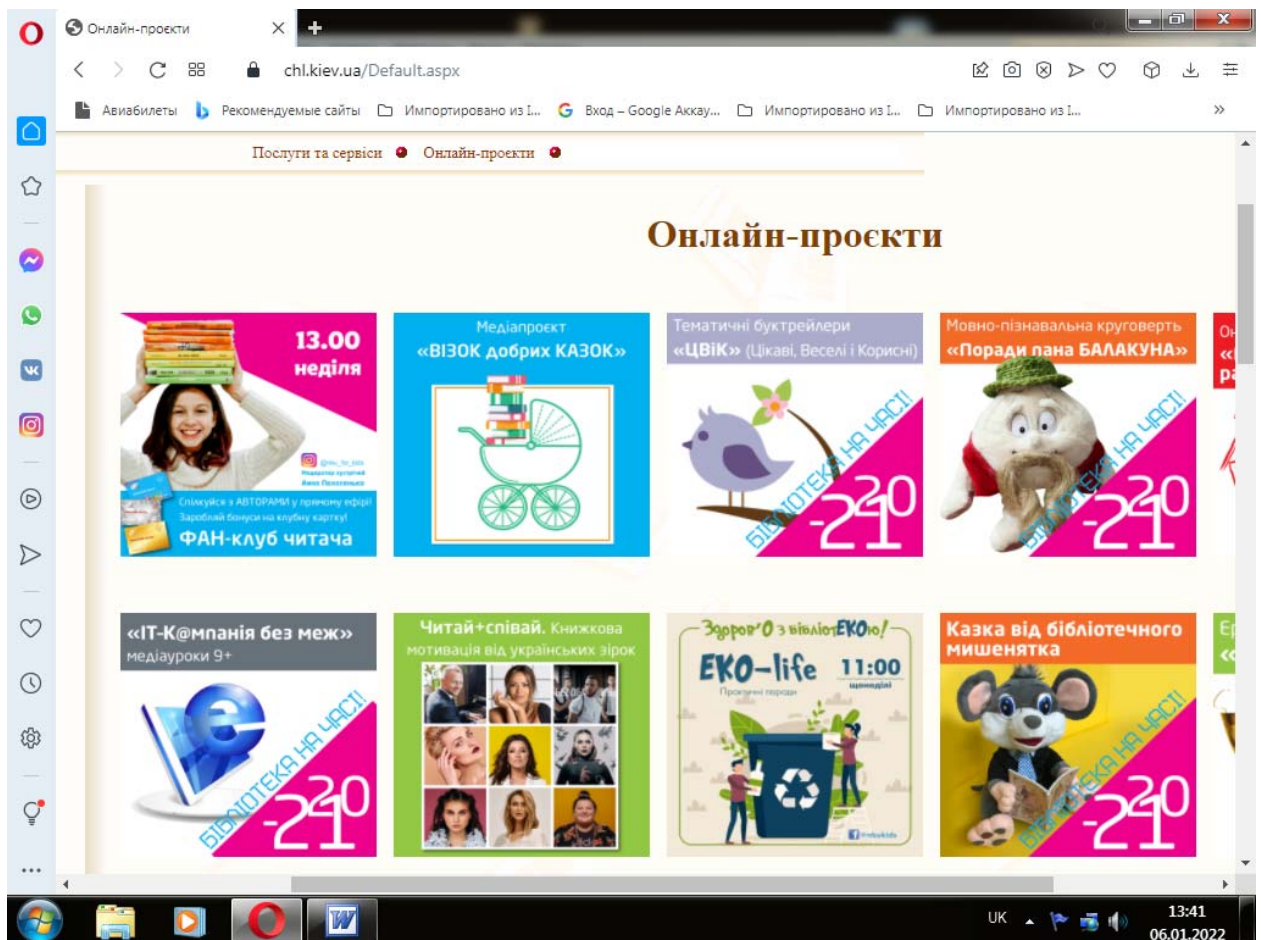
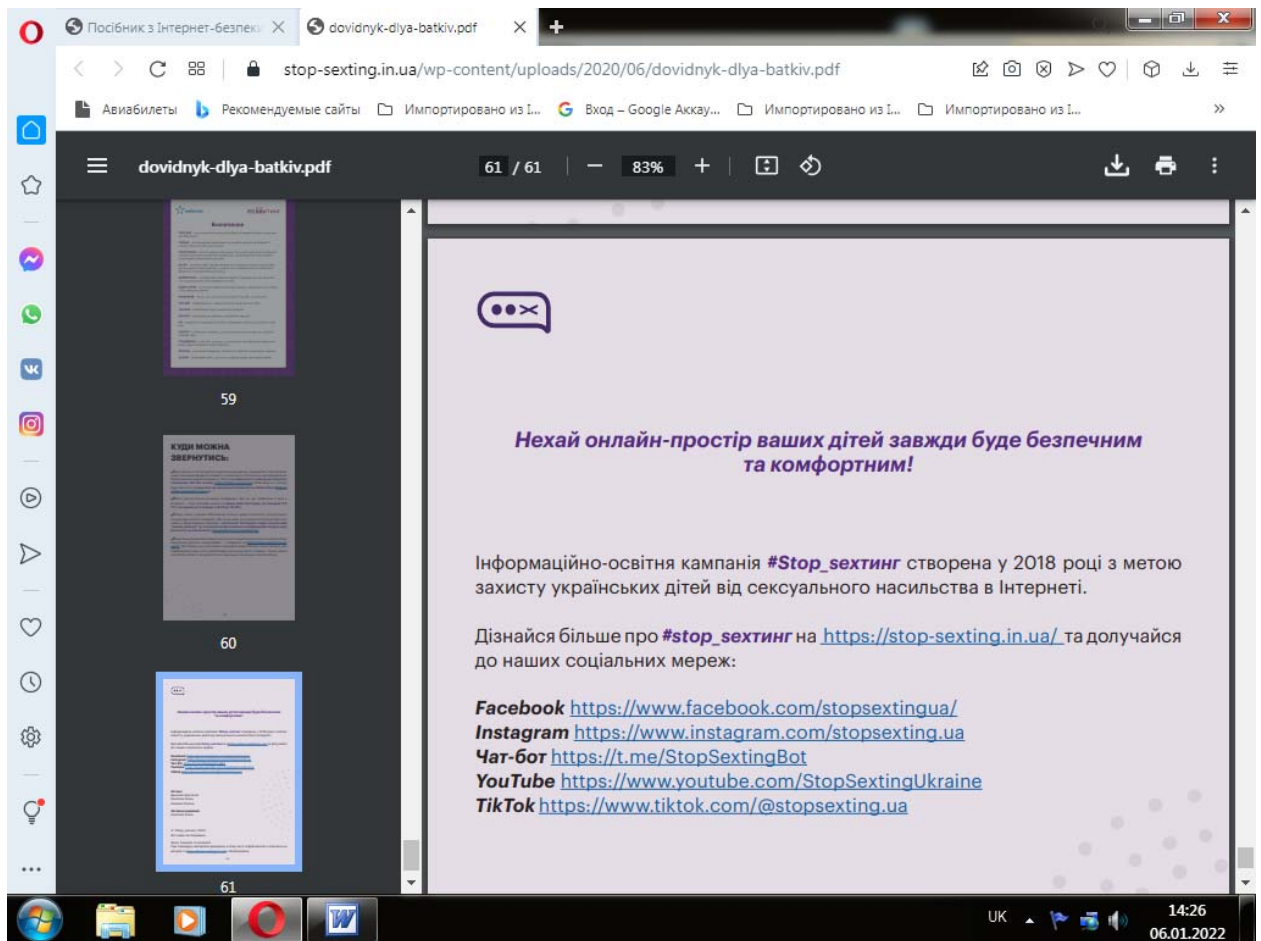
- ✓Якщо дитина стала жертвою шантажу (наприклад, якщо дитину шантажують надісланими раніше фото чи відео), то це визнається злочином, що передбачено Кримінальним кодексом України, тому слід **звернутися із заявою до поліції (за телефоном 102 або онлайн: <https://ticket.np.gov.ua/>)**. Можливо на початку буде простіше **звернутися до ювенальної превенції чи кіберполіції (<https://ticket.cyberpolice.gov.ua/>)**.
- ✓Якщо дитина бажає анонімно повідомити про те, що трапилось із нею в Інтернеті – слід зателефонувати на **гарячу лінію Ла Страда (за номером 116 111; з понеділка по п'ятницю з 12:00 до 16:00)**.
- ✓Також, якщо у дитини з'являються питання щодо психічного, сексуального та репродуктивного здоров'я, або якщо вона хоче дізнатися більше про свої права у сфері охорони здоров'я - **організація Teenagerizer надає консультації "рівний-рівному" та з психологом безкоштовно і конфіденційно будуть раді допомогти за посиланням: teenagerizer.org/consultations/**
- ✓Якщо Ви натрапили в Інтернеті на контент зі сценами сексуального насильства над дітьми (дитячої порнографії) – повідомте на <https://stop-sexting.in.ua/send/>. Ми знаємо, що неприємно і емоційно важко бачити такий контент, але повідомлення про нього допомагають вилучити його з мережі, таким чином захистити дітей та не допустити їх подальшої сексуальної експлуатації.

58

59

60

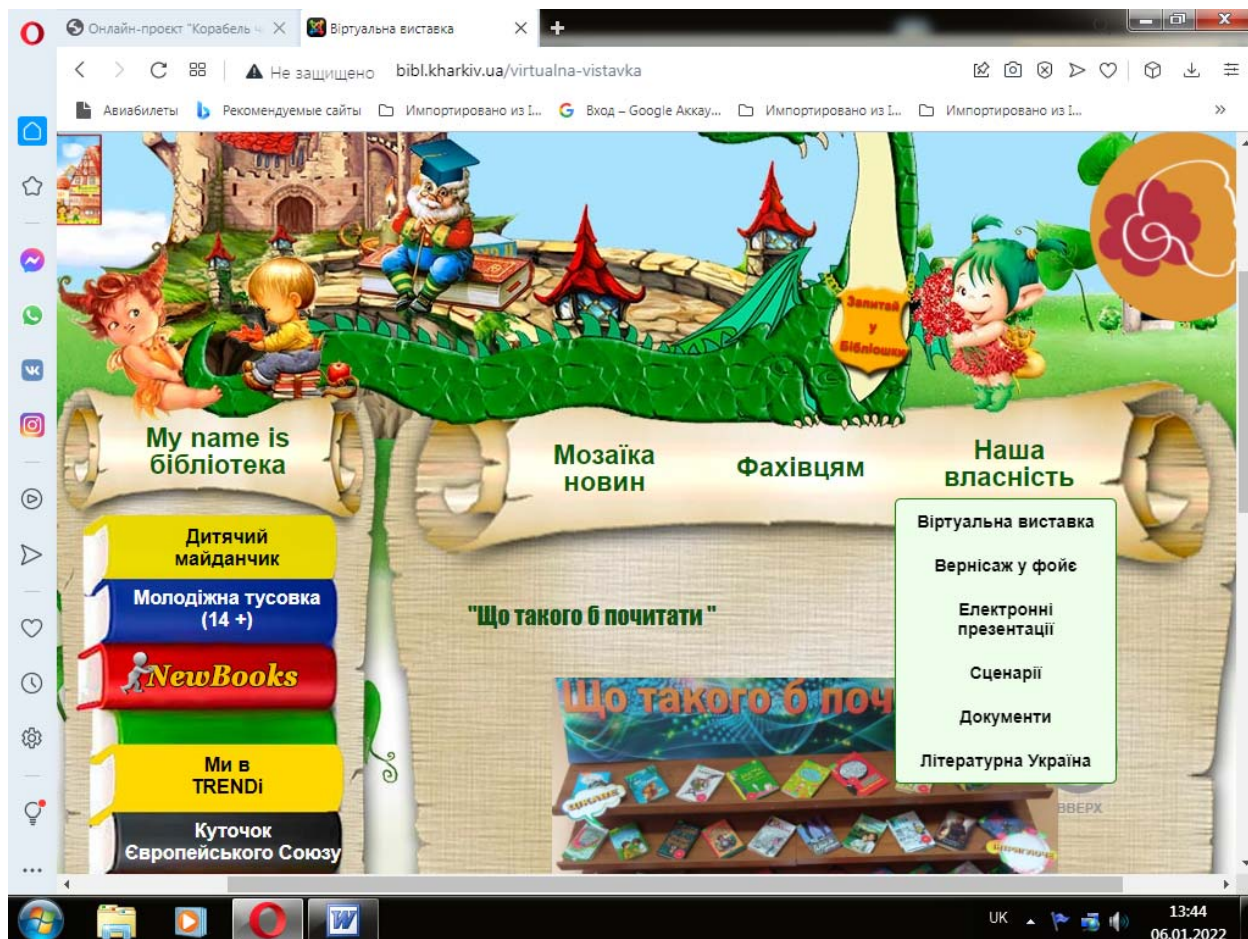
UK 14:25 06.01.2022

Додаток С

Напрями діяльності та ресурси Харківської обласної бібліотеки для дітей

Онлайн-проект "Корабель" x Виртуальна виставка x

Не захищено bibl.kharkiv.ua/virtualna-vistavka

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход - Google Аккаунт... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Му name is бібліотека | Мозаїка НОВИН | Фахівцям | Наша власність

Дитячий майданчик | Молодіжна тусовка (14+) | **NewBooks** | Ми в TRENDi | Куточок Європейського Союзу | WEB-бібліографія

ПРОЧитання
 Мета. Кар'єра. Вибір.
 Молодіжна субкультура
 Sos/Help
 Здоровий спосіб життя
 Цивільний захист

— прекрасний і дивний. За кожною обкладинкою ховається історія — зі своїми героями, подіями і атмосферою. Читачи книги, ми занурюємося в цей світ, радіємо або сумуємо разом з персонажами, співчуваємо їм або висловлюємо своє засудження. Запрошуємо до бібліотеки переглянути **книжкову виставку "Що**

UK 13:46 06.01.2022

Онлайн-проекти | Дитячі бібліотеки у м. Харків

ua.prostobaby.com.ua/spravochniki/razvitie_detey/36/4

Не захищено

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккау... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Главная > Розвиток дітей

Дитячі бібліотеки у м. Харків

Дитячі бібліотеки – довідкова інформація про компанії - Дитячі бібліотеки в м. Харків: контактна інформація, розташування на карті, офіці...

Вибрати інше місто | **Пошук на карті**

#	Назва	Адреса	Телефон
1	Бібліотека № 11	вул. Олексія Дерев'янка, 11	(057) 343-63-00
2	Бібліотека № 12	вул. Наріманова, 10	(057) 370-20-47
3	Бібліотека № 17	вул. Дизельна, 9	
4	Бібліотека № 18	вул. Корчагінців, 7-А	(057) 711-78-64
5	Бібліотека № 19	вул. Мельникова, 26	(057) 737-23-85
6	Бібліотека № 22	вул. Пілотів, 1-А	(057) 775-44-97
7	Бібліотека № 23	вул. Поздовжня, 6	(057) 744-98-85
8	Бібліотека № 25	пр-т. Людвіка Свободи, 47	(057) 336-89-10
9	Бібліотека № 3	пров. 1-й Лісопарковий, 1	(057) 744-00-97
10	Бібліотека № 30	вул. Волховська, 33	

13:54
06.01.2022

Онлайн-проекти | Дитячі бібліотеки у м. Харків

ua.prostobaby.com.ua/spravochniki/razvitie_detey/36/4

Не захищено

Авиабилеты | Рекомендуемые сайты | Импортировано из I... | Вход – Google Аккау... | Импортировано из I... | Импортировано из I...

Бібліотека № 30 | вул. Волховська, 33

11	Бібліотека № 31	пр-т. 50-річчя СРСР, 58	(057) 392-15-49
12	Бібліотека № 32 ім. В. Терешкової	вул. Салтівське шосе, 145-А	(057) 762-01-14
13	Бібліотека № 35	вул. Тобольська, 35	(057) 340-32-88
14	Бібліотека № 36	вул. Блюхера, 20	(057) 767-77-92
15	Бібліотека № 39	пр-т. Тракторобудівників, 160-Б	(057) 766-01-52
16	Бібліотека № 40	вул. Гвардійців-широнінців, 58/1	(057) 766-87-83
17	Бібліотека № 41	вул. Локомотивна, 6	
18	Бібліотека № 42	вул. Корчагінців, 13	(057) 711-78-48
19	Бібліотека № 43	вул. Героїв Праці, 12-В	(057) 767-60-54
20	Бібліотека № 7	вул. Академіка Богомольця, 1	(057) 733-83-92
21	Бібліотека № 9	пр-т. 50-річчя ВЛКСМ, 34-А	(057) 762-51-11
22	Обласна бібліотека для дітей	вул. Артема, 43	(057) 700-42-19
23	Обласна бібліотека для юнацтва	пр-т. 50-річчя ВЛКСМ, 49/8	(057) 762-40-22
24	Центральна дитяча бібліотека	вул. Космічна, 21	(057) 701-23-72
25	Центральна дитяча бібліотека	вул. Невельская, 5	(057) 793-71-71
26	Центральна дитяча бібліотека	вул. Конєва, 13	(057) 712-20-79

13:54
06.01.2022

Онлайн-проекти | Дитячі бібліотеки у м. Харків

ua.prostobaby.com.ua/spravochniki/razvitie_detey/36/4

24	Центральна дитяча бібліотека	вул. Космічна, 21	(057) 701-23-72
25	Центральна дитяча бібліотека	вул. Невельская, 5	(057) 793-71-71
26	Центральна дитяча бібліотека	вул. Конєва, 13	(057) 712-20-79
27	Центральна дитяча бібліотека	вул. Киргизька, 9-А	(057) 752-81-28
28	Центральна дитяча бібліотека	вул. Маршала Батицького, 38	(057) 738-13-29
29	Центральна дитяча бібліотека	вул. Станкостроительная, 2	(057) 793-21-83
30	Центральна дитяча бібліотека	пр-т. Гагаріна, 40, 1-й поверх	(057) 737-24-01
31	Центральна дитяча бібліотека ім. М. Островського	вул. Чернишевська, 15	(057) 706-33-81
32	Центральний дитячий філія ім. В. Дубініна	вул. Гагаріна, 118	(057) 372-50-56

Пошук на карті

13:55 06.01.2022

Британські бібліотеки для дітей на допомогу розвитку творчих здібностей особистості

Створення мініатюрних та величезних книжок, ілюстрування книг, створення театру книги, написання власної історії, власного словника, створення чарівної школи тощо.

Step inside your story

Create a concertina book and fill it with your own story, with top tips and videos from brilliant authors and illustrators Zanib Mian, SF Said, Joseph Coelho, Viviane Schwarz, Sandra Agard and Allen Fatimaharan, Jane Porter, Philip Ardagh and Mara the Storyteller

The Library of All Our Stories

We asked children across the UK to step inside their own stories and make concertina books with themselves in the starring role. Here's a taste of their brilliant work on shelves designed by Allen Fatimaharan.

Make your own toy theatre

Make your own toy theatre using recycled materials. What festive show will your characters perform - a pantomime, a circus, or a talent show? Watch our instructional film to find out more

Make a pop-up poetry notebook

Bind your own pop-up poetry notebook and follow our fabulous prompts to help you see the world like a poet.

Make a miniature book

What's the smallest book you can think of? Who would you read it with? Learn how to make your own tiny book!

Create a talking animal

Find ideas and inspiration to create animal characters for your very own stories.

Paws with claws

Become a magical creature with this simple and sensory craft activity. Make paws with claws inspired by the wonderful and magical characters found in children's books.

What makes your hero super?

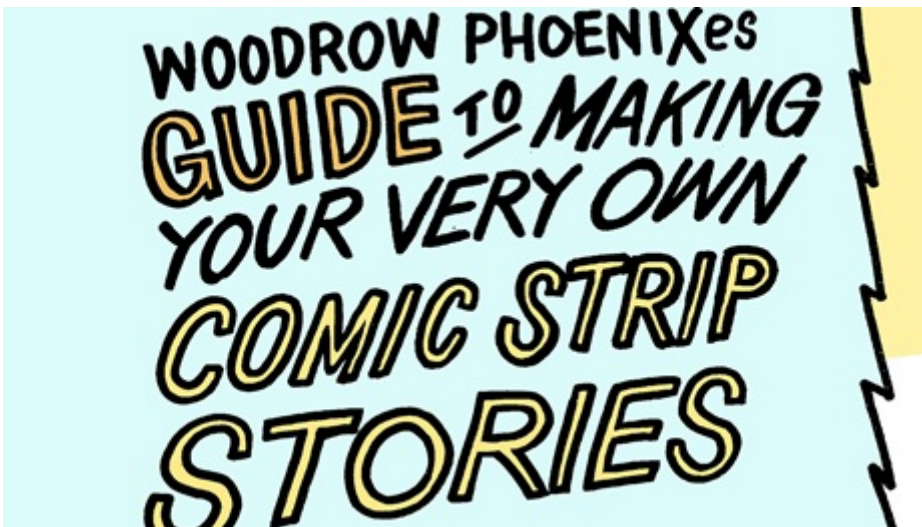
Decide what makes your hero super and make your own comic and superhero using just pens, paper, glue and scissors.

Create your own comic book character

What sort of characters do you want to see in a comic book? Plan, develop and draw your own characters with this guide.

Make your own comic strips

Follow Woodrow Phoenix's guide to making your very own comic strip stories.

The Book of Me

What if you were the main character in a story? What would the world of your story look like? What would happen?

Star in your own fairy tale

Create an imaginary school

Dream up ideas and write a story about an imaginary school. It could be a fantastical place: a school in a castle, one on another planet, one that bounces or disappears or that floats in a bubble.

Top 3 tips for budding illustrators

In a picture book, illustrations are just as important as words to bring a story to life. In this video Axel Scheffler, illustrator of the well-loved Gruffalo books, gives his top tips for budding artists.

How to develop a character

What do you think an angry shape would look like? How would your angry shape turn into a character in a story? In this video, writer and illustrator Viviane Schwarz shows us some unusual techniques for coming up with your characters.

How to find out more about your character

You know what your characters look like, but to write a story you need to find out who they are. Do they have a favourite food? What are they afraid of? Viviane Schwarz talks us through her simple steps for getting to know your characters.

Making a story

Once you've got your characters, you can get started on your story. In this clip Viviane Schwarz shows us how she creates an illustration, with lots of colour and collage. Why not grab some scraps of paper and a paintbrush, and see where your imagination takes you?

Build a giant book

What kind of books do you think giants would read? Have a go at making a book worthy of a giant's bookshelf using materials found around your home or school.

Make a mini book

Find out how to make a tiny book. Will you make an adventure tale, a recipe book, a computer game guide or a history of Ancient Egypt?